

LIETUVOS BANKAS

EUROSISTEMA

Infliacija, ją lemiantys veiksniai ir našumo raida Lietuvoje

Lietuvos banko ekonomikos departamentas

2022 m. gegužės 24 d.

Esminės žinutės

Infliacija

- Infliaciją Lietuvoje lemia daugiausiai išoriniai veiksniai, tačiau prisideda ir vidiniai
- Svarbiausi išoriniai veiksniai – brangstantys energijos išteklių, žaliavos ir maistas
- Svarbiausi vidiniai veiksniai – stipri vidaus paklausa ir augantys darbo kaštai
- Infliacija Lietuvoje spartesnė nei vidutiniškai ES, tai iš dalies paaiškina skirtingi atskirų išlaidų kategorijų svoriai, spartesnis pajamų augimas, ilgalaikė kainų konvergencija

Našumas

- Bendras našumo lygis Lietuvoje yra gana žemas lyginant su Europos šalimis
- Lietuvos našumas auga greičiau nei ES vidurkis ir jį veja, našumo atotrūkis yra mažesnis nei atlyginimų
- Produktyvumo augimas yra skirtingas tarp sektorių, sparčiau jis auga atvirajame sektoriuje
- Produktyvumo augimui svarbus veiksnys yra tinkamai nukreiptos investicijos

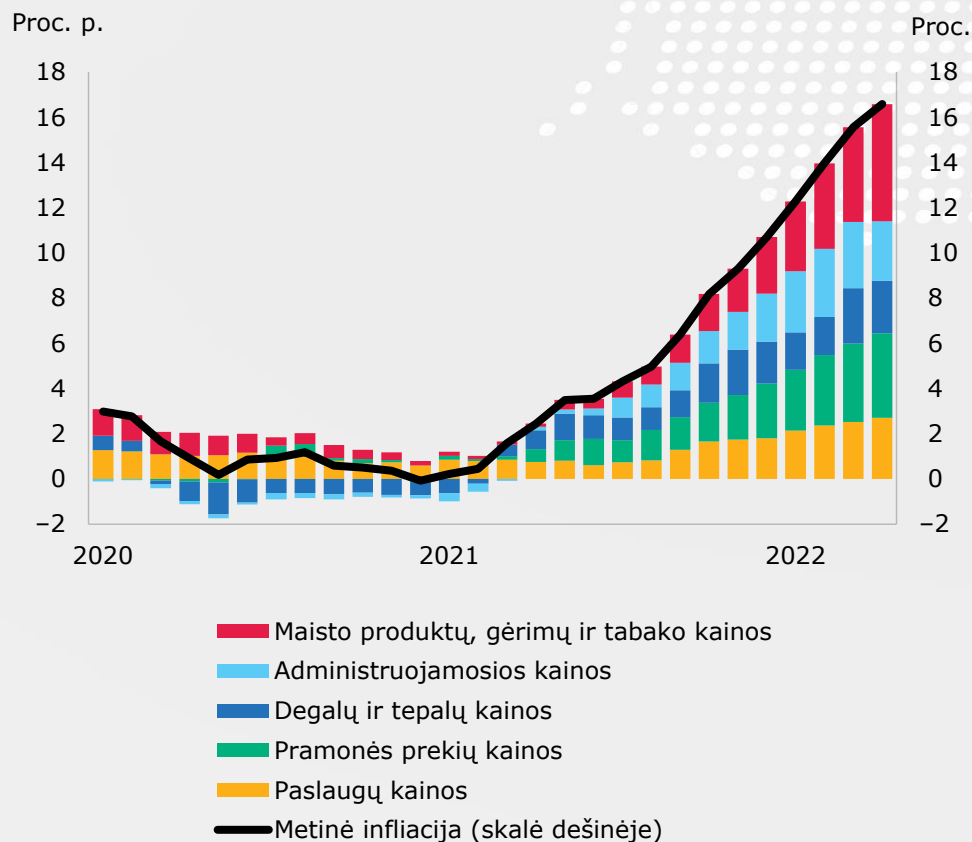
Darbo užmokesčio augimas

- Darbo užmokesčio augimą, tikėtina, labiausiai skatina įtempta padėtis darbo rinkoje
- MMA didinimas iš esmės yra pajamų nelygybės pristabdymo priemonė, kadangi mažiau uždirbantieji turi mažiau derybinės galios

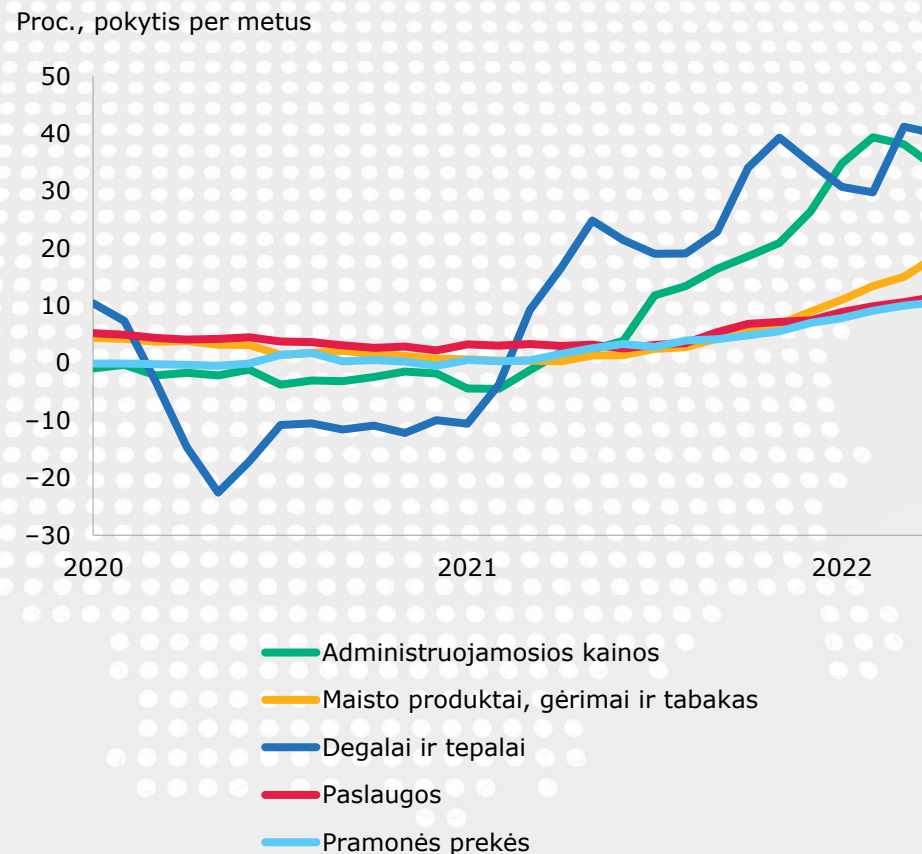
Infliacijos padidėjimą daugiausia lemia pakilusios energijos išteklių ir kitų žaliavų kainos bei tebesitęsiantys tiekimo trikdžiai, tačiau svarbi ir stipri vidaus paklausa

Metinė infliacija ir jos kaitos veiksniai

Prekių ir paslaugų grupių kainų kaita

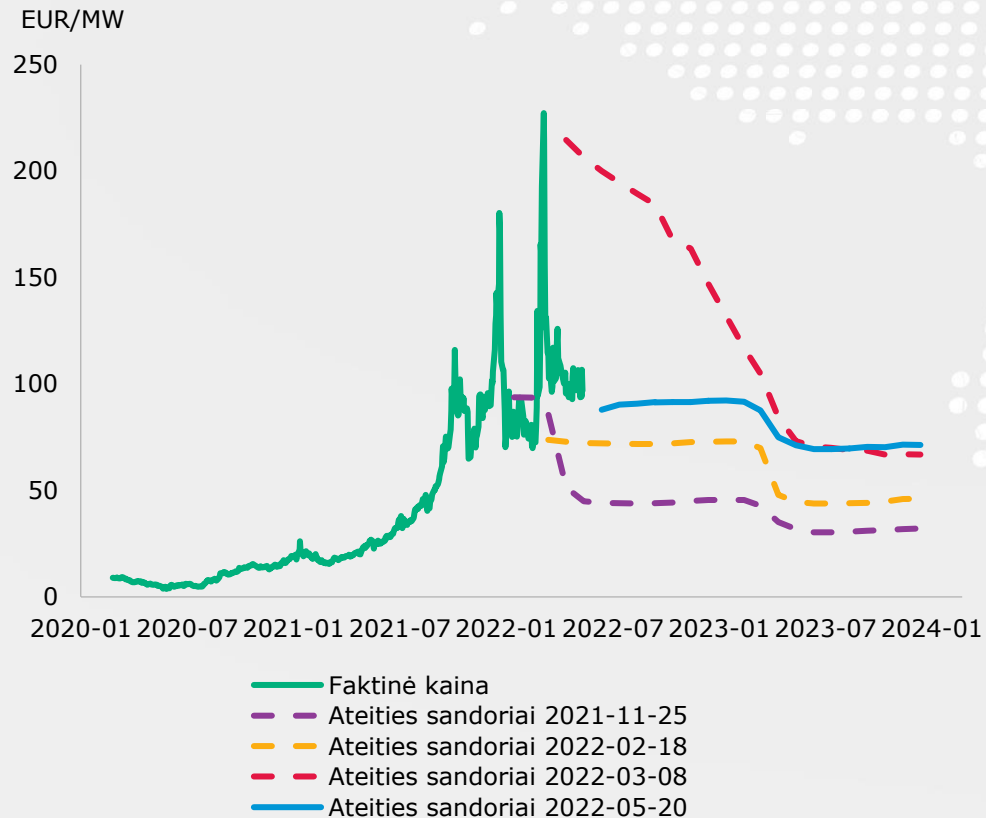
Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Pakilusios energijos išteklių kainos reikšmingai veikia ir administruojamasias kainas

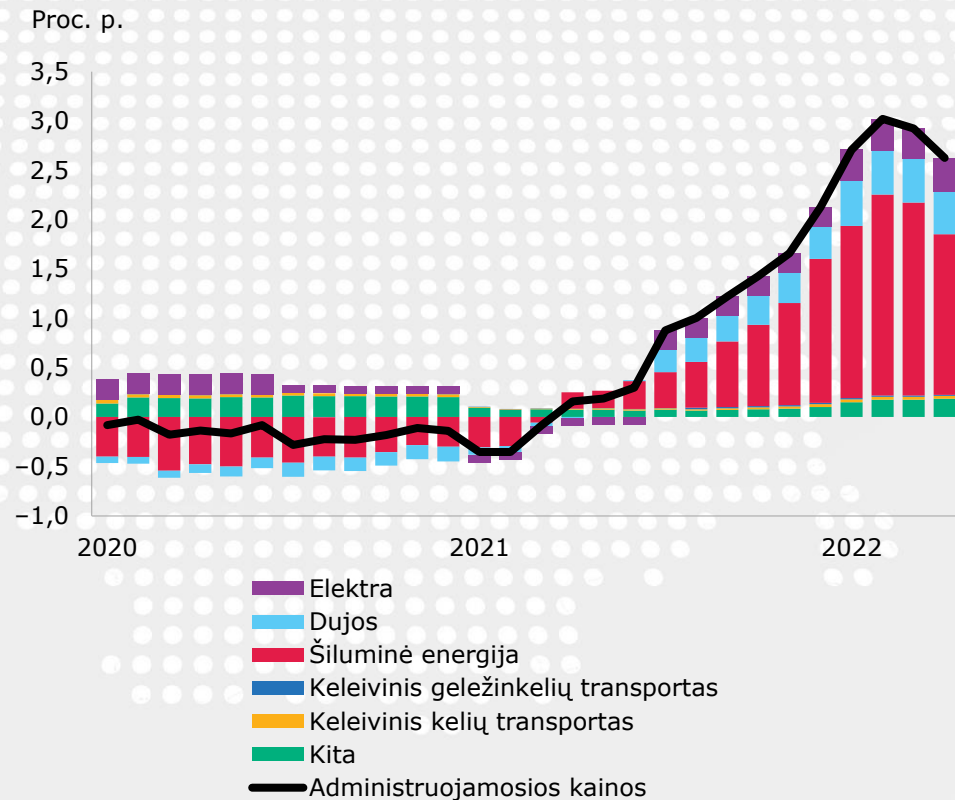

Faktinės ir ateities sandorių dujų kainos

Šaltinis: Refinitiv.

Administruojamųjų kainų įtaka bendrajai metinei infliacijai

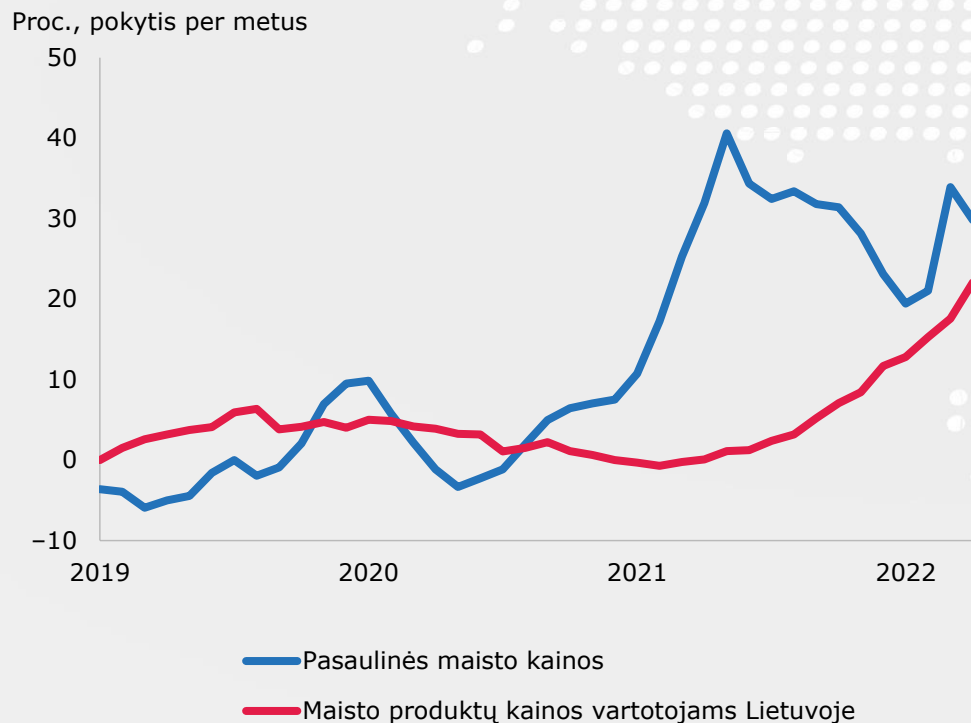

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Išaugus pasaulinių maisto žaliavų kainoms, maistas brangsta ženkliai sparčiau

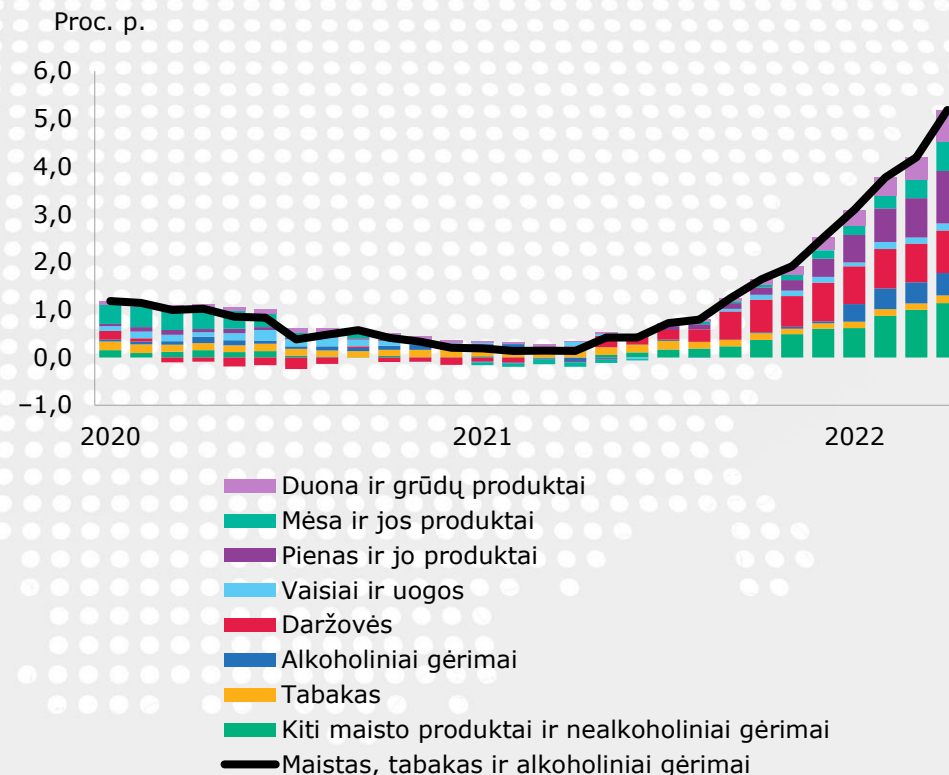

Pasaulinių maisto žaliavų kainų ir maisto kainų Lietuvoje raida

Šaltiniai: Jungtinių Tautų Maisto ir žemės ūkio organizacija, Lietuvos statistikos departamentas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Maisto, įskaitant alkoholinius gėrimus ir tabaką, įtaka bendrajai metinei infliacijai

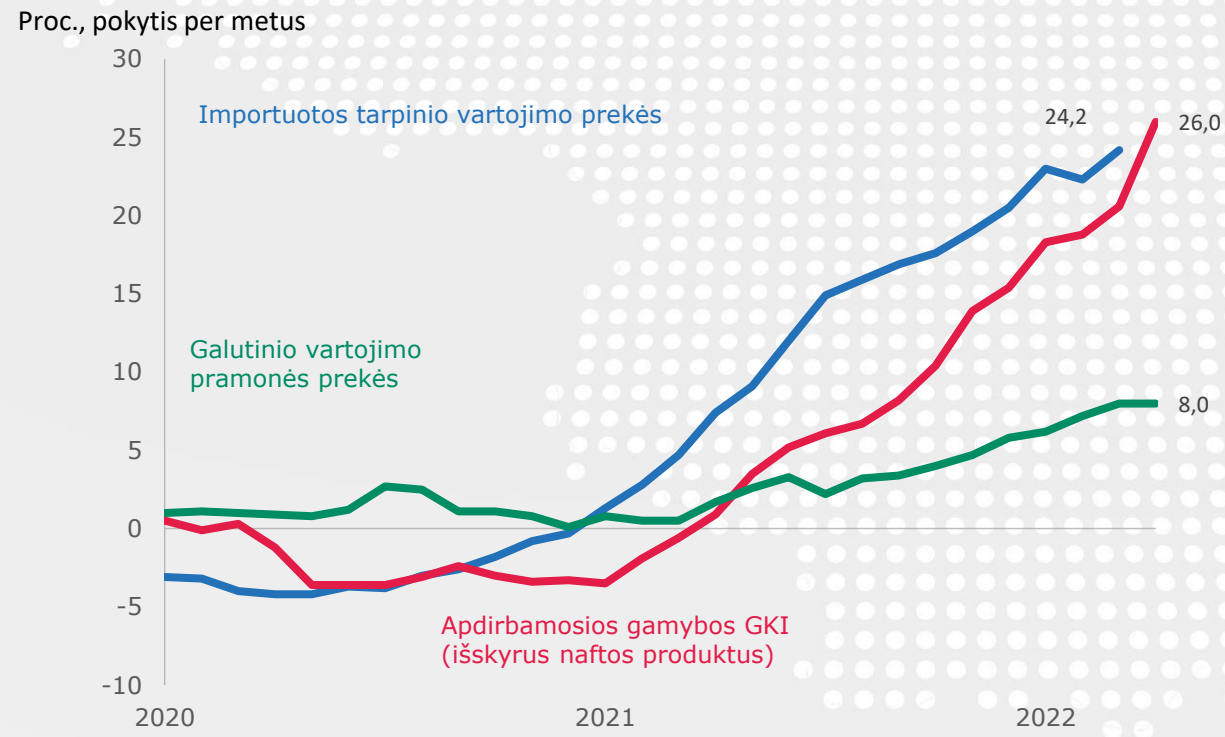

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Tarptautinės tendencijos didina ir pramonės prekių kainas, prie to prisideda ir stipri vidaus paklausa

Importuotų, gamintojų ir galutinio vartojimo pramonės prekių kainų kaita

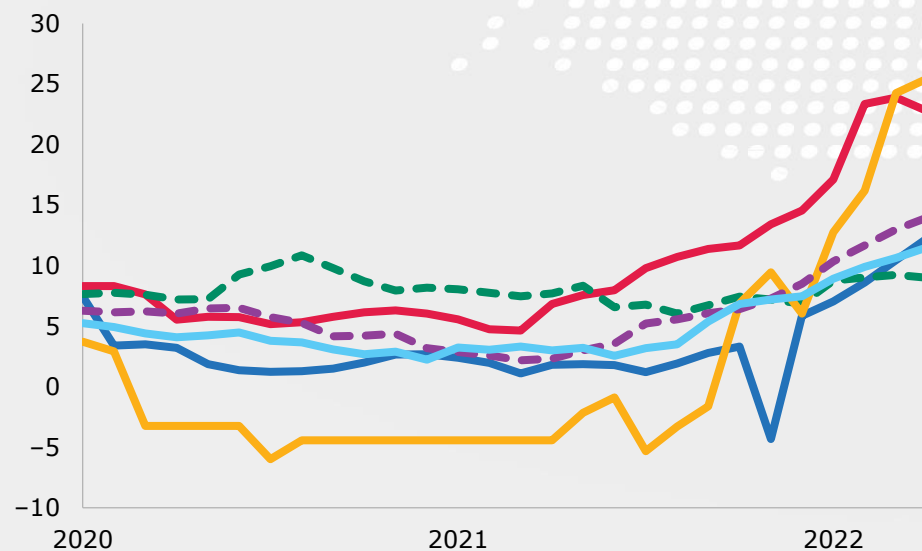

Paslaugų kainas taip pat didina stipri paklausa ir sąnaudų, įskaitant DU, augimas

Paslaugų grupių kainų kaita

Proc., pokytis per metus

- Būsto nuoma
- Būsto priežiūra
- Gydytojų paslaugos
- Atostogų kelionės
- Restoranų ir kavinių paslaugos
- Visos paslaugos

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

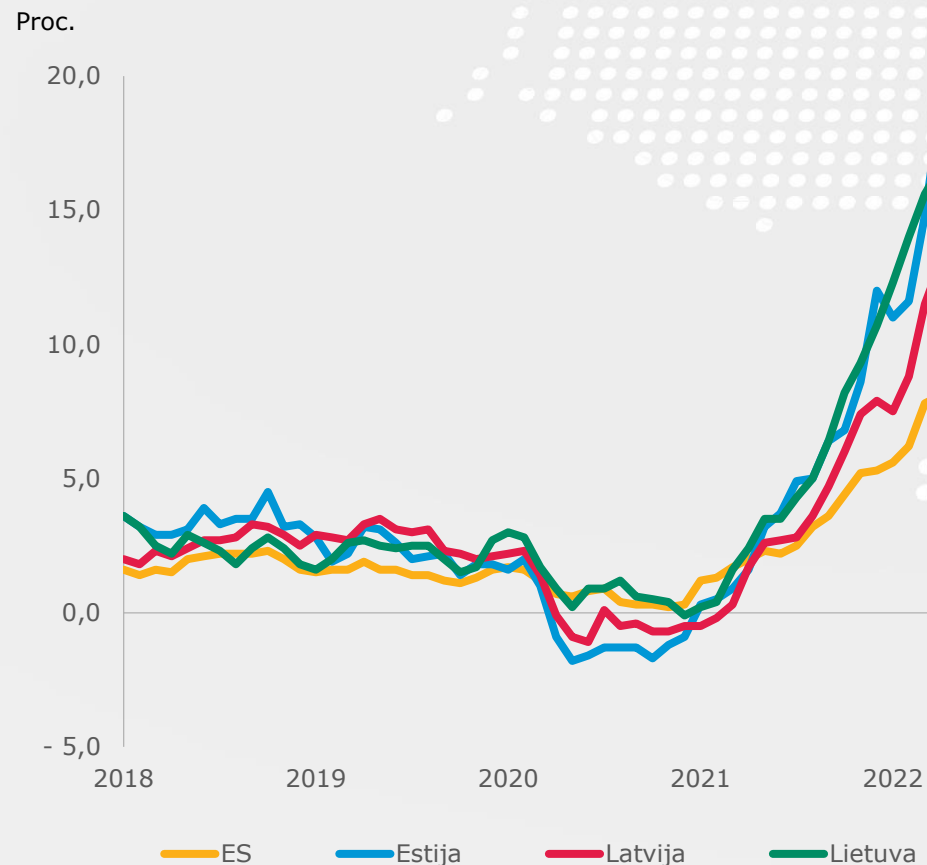
Paslaugų atveju darbo užmokestis sudaro didesnę savikainos dalį, tad spartus jo augimas prisideda prie savikainos didėjimo.

Paslaugų sektorius vis dar atsigauna po pandemijos šoko, todėl metinį kainų augimą lemia ir žema palyginamoji bazė.

Popandeminiai disbalansai ir karas Ukrainoje lemia paspartėjusią infliaciją visoje ES

Metinė infliacija ES ir Baltijos šalyse

Šaltinis: Eurostatas.

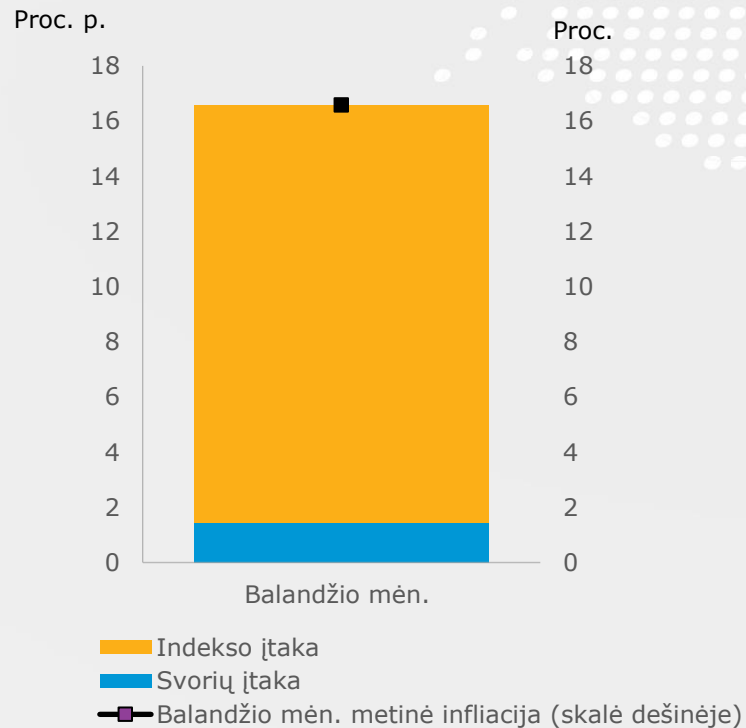
Didesnei nei vidutiniškai ES infliacijai Lietuvoje įtakos turi

- Skirtinga vartotojų išlaidų struktūra
- Sparčiai augančios disponuojamosios pajamos ir darbo kaštai
- Artėjimas prie Vakarų valstybių pragyvenimo ir kainų lygio
- Kiti veiksniai (tikėtina, dėl prasto derliaus sparčiau brangstančios daržovės, importo struktūra)

Nuo ES besiskirianti vartotojų išlaidų struktūra didinančiai veikia infliaciją Lietuvoje

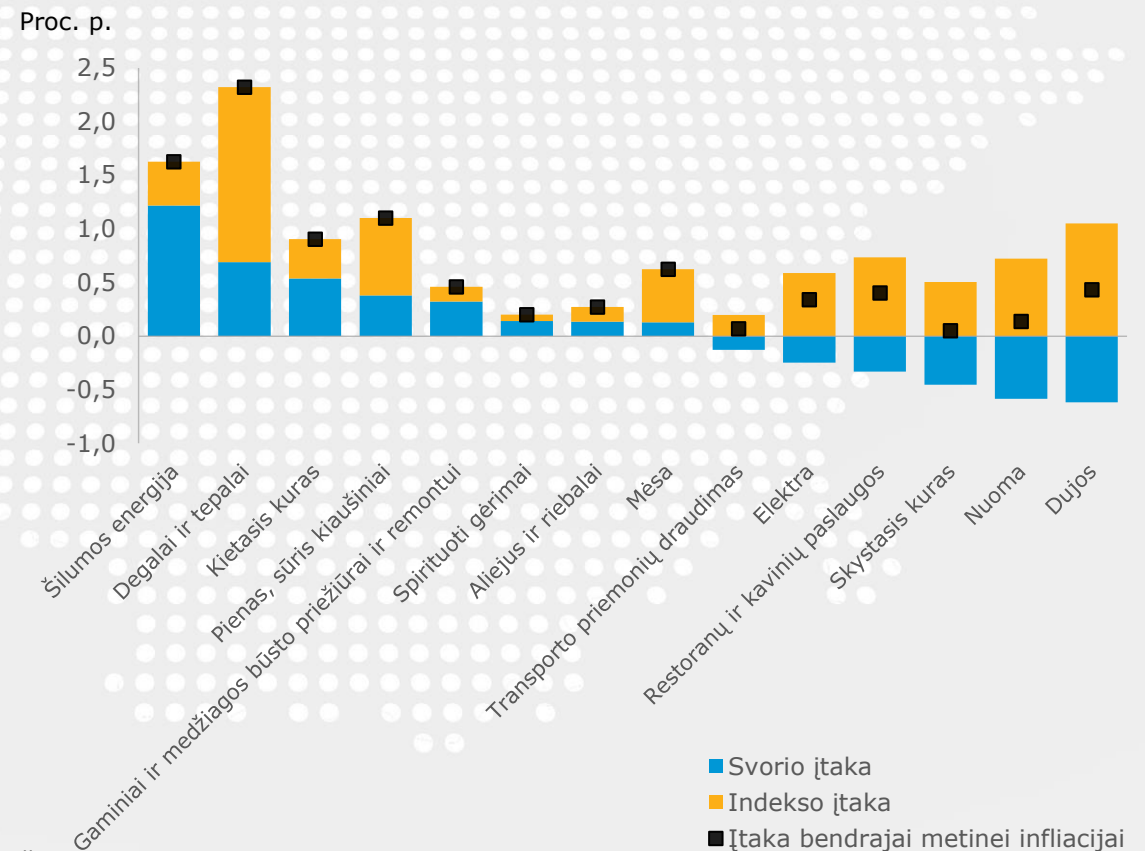

2022 m. balandžio mėn. infliacijos išskaidymas

Šaltiniai: Eurostatas ir Lietuvos banko skaičiavimai.
 * Svorių įtaka apskaičiuota kaip skirtumas tarp kaitos veiksmių, apskaičiuotų su LT svoriais, ir kaitos veiksmių,

Didžiausią svorių įtaką turinčių grupių įtakos metinei infliacijai išskaidymas

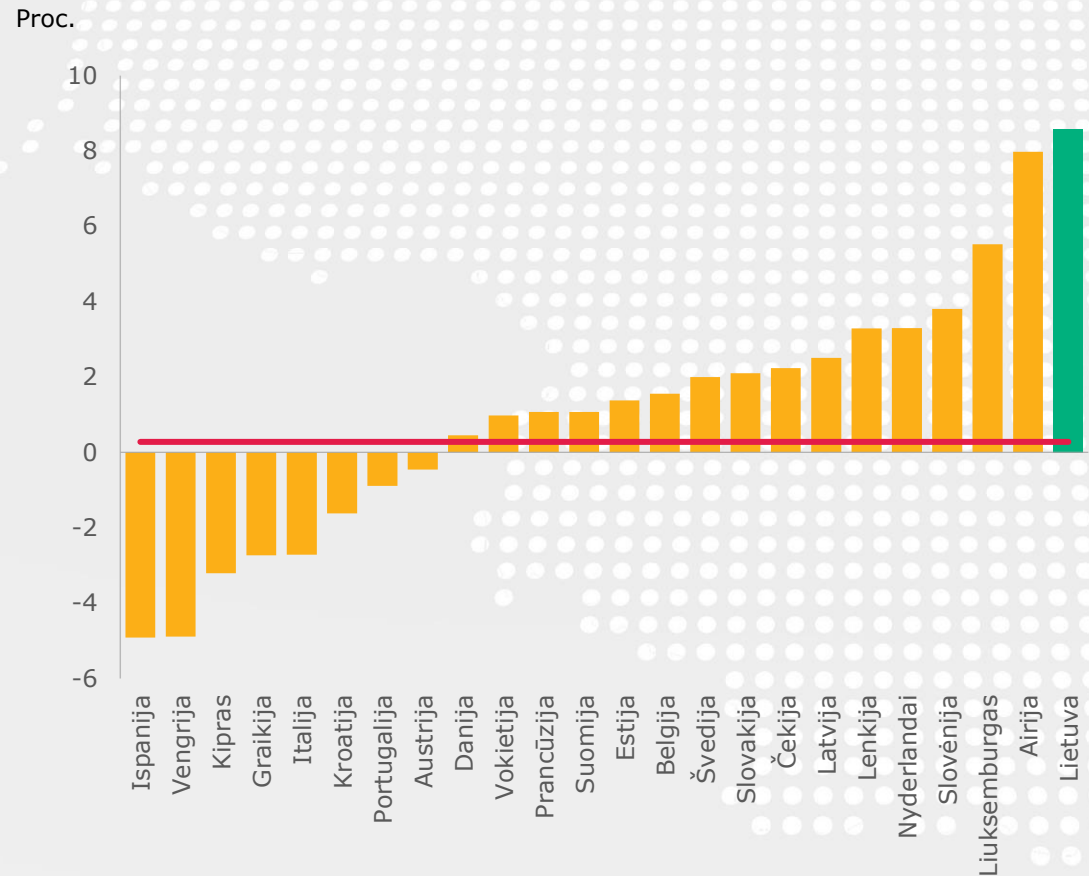

Šaltiniai: Eurostatas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Per pandemiją disponuojamųjų pajamų augimas Lietuvoje buvo didžiausias visoje ES

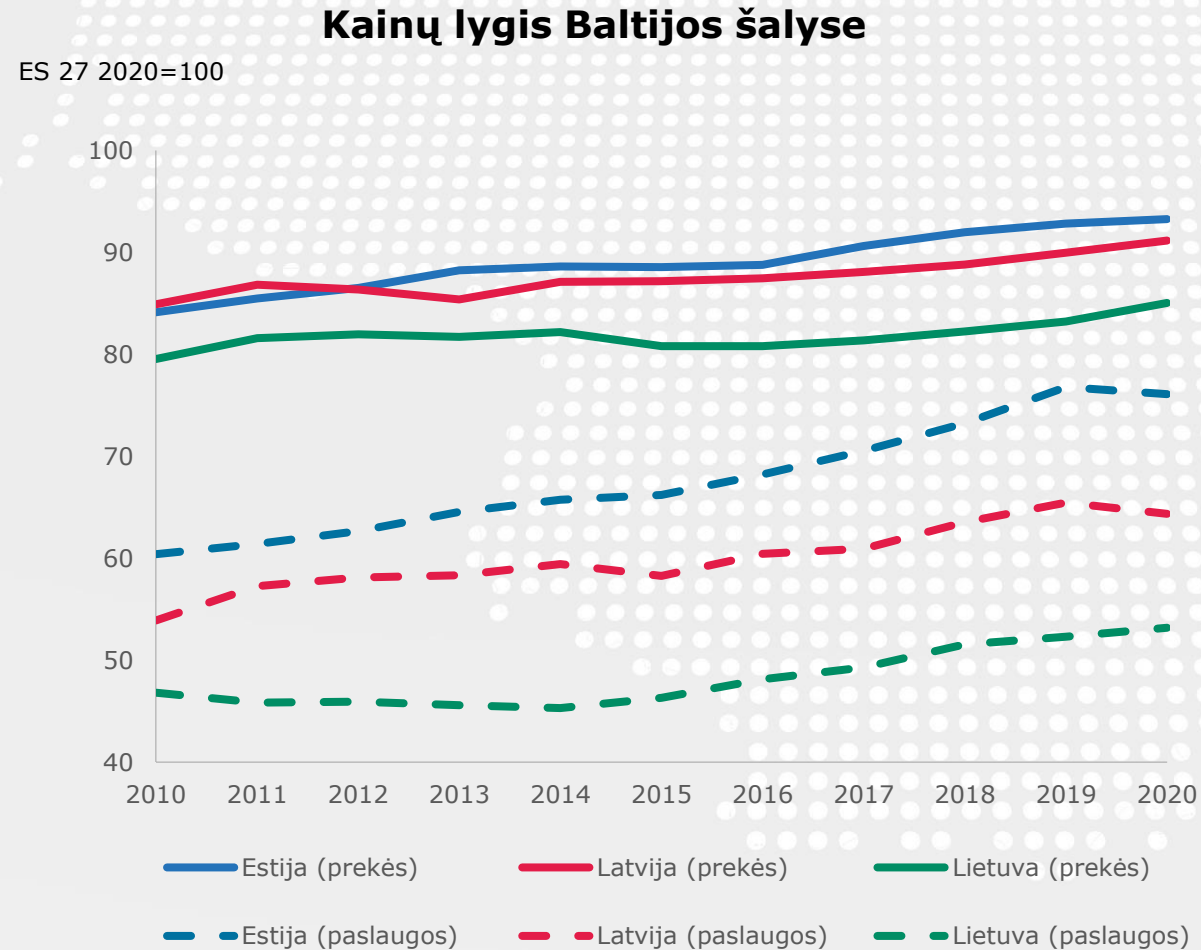

Disponuojamųjų pajamų augimas 2020 m.

Šaltiniai: Eurostatas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Infliaciją Lietuvoje veikia ir artėjimas prie vidutinio ES kainų lygio

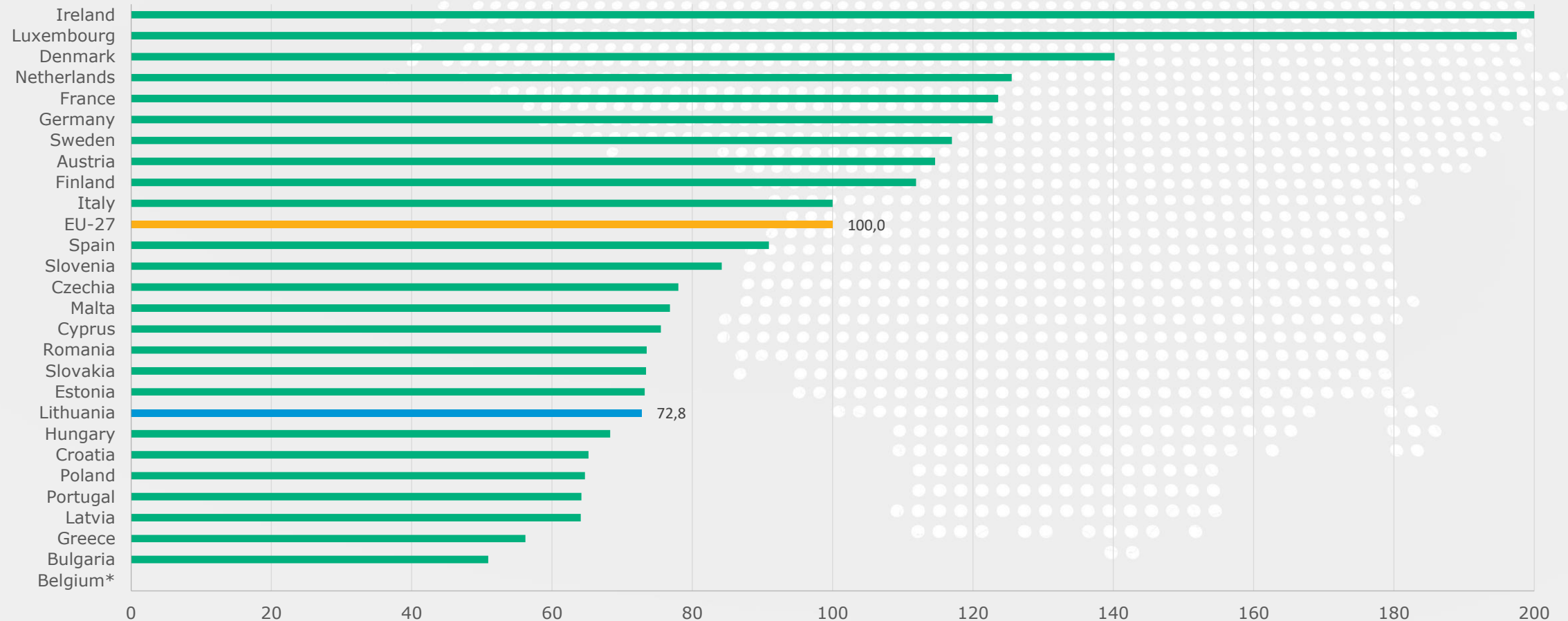
Šaltiniai: Eurostatas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Lietuvos produktyvumas yra žemiau ES vidurkio

ES-27 procentinė dalis (pagal milijonų perkamosios galios standartus), 2021 m.

Procentai

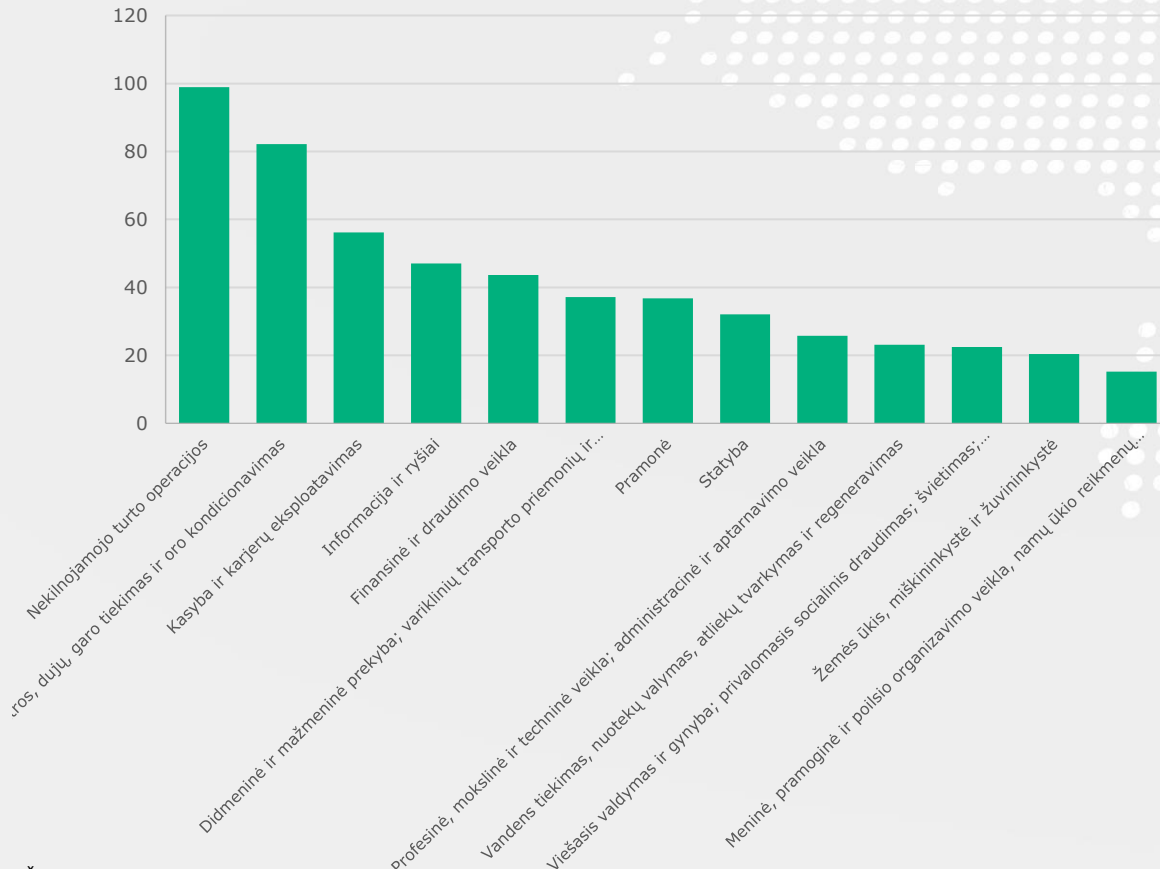
Šaltiniai: Eurostat ir Lietuvos banko skaičiavimai. Duomenys už 2021 m. apie Belgiją nėra pateikti. Likusiųjų duomenų parodymai gali keistis priklausomai nuo atnaujintų skaičiavimų.

Lietuvoje darbo našumo augimas ekonominėse veiklose išsiskiria: spartus augimas žemės ūkyje

Darbo našumo lygis Lietuvos ekonominėse veiklose

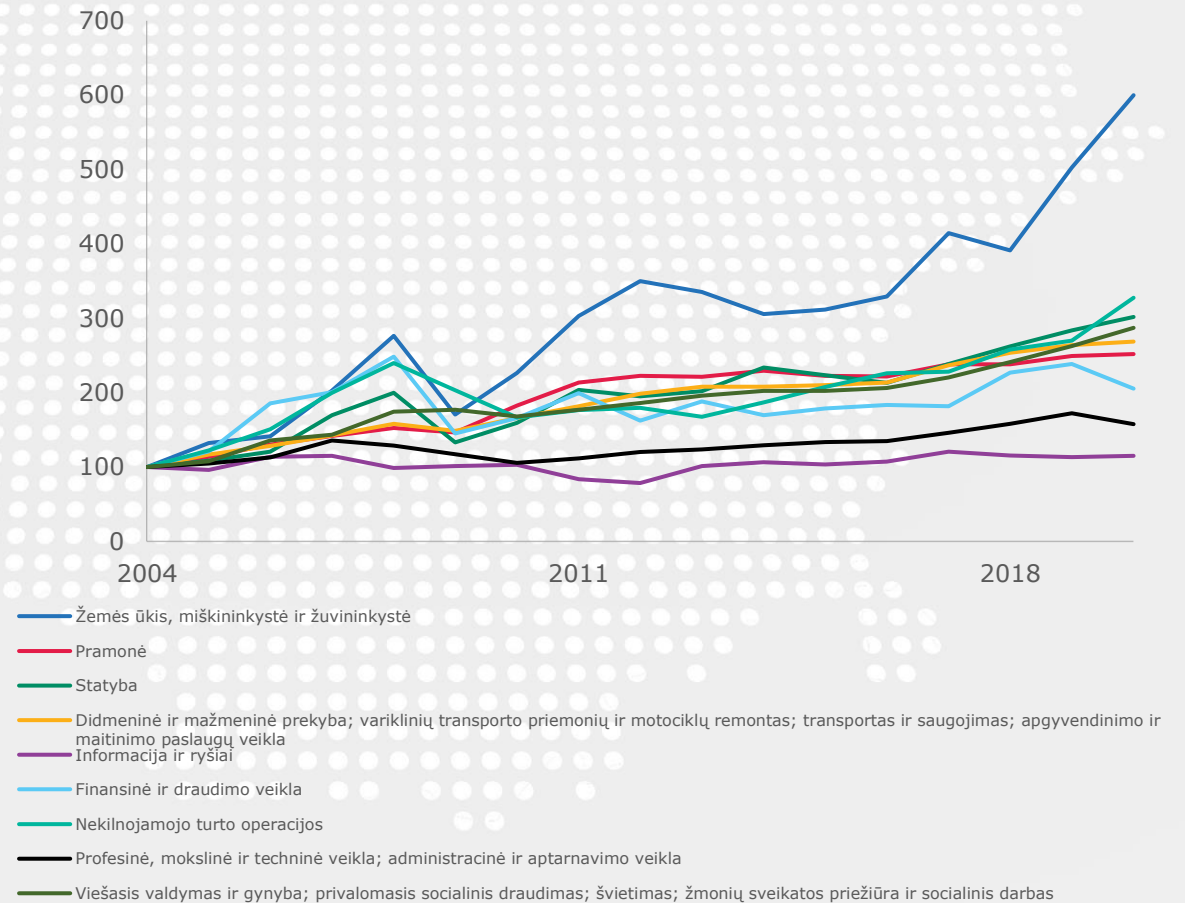
Tūkst., Eur vienam dirbančiajam

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Darbo našumo augimas Lietuvos ekonominėse veiklose

Indeksas, 2004 m. = 100

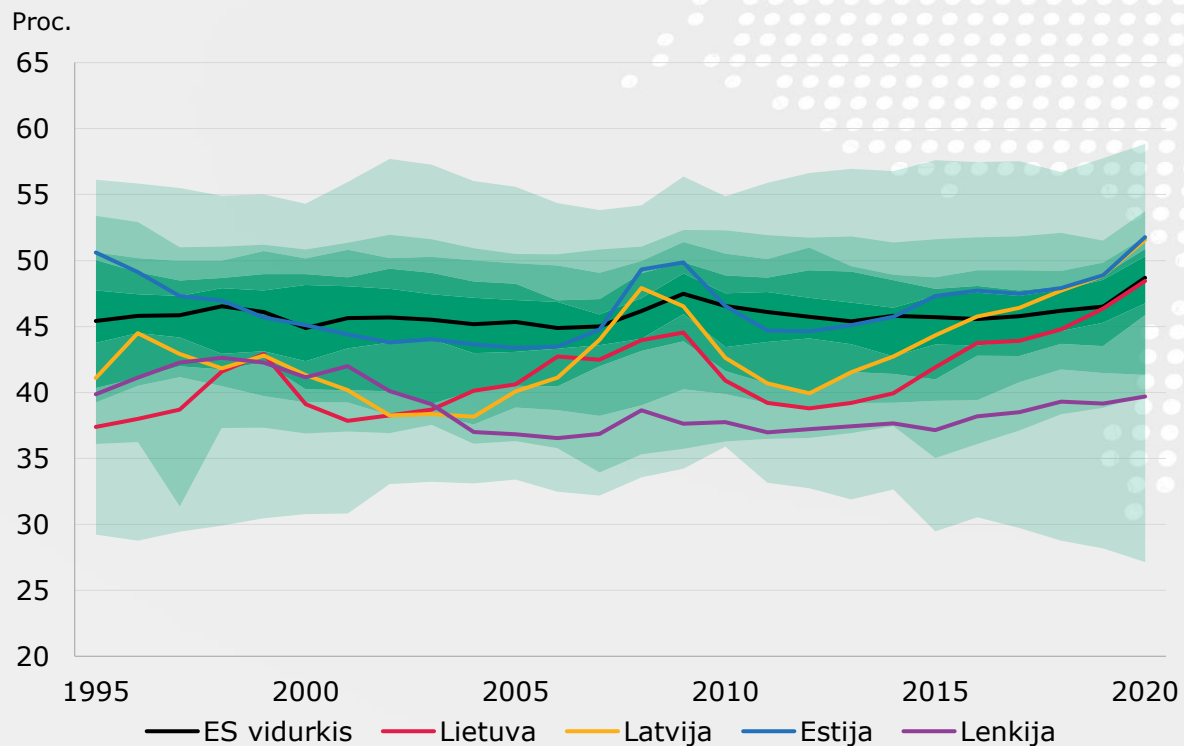

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Darbuotojams tenkanti pridėtinės vertės dalis didėja, tačiau atlygio darbuotojams atsilikimas nuo ES vidurkio vis dar yra didesnis nei darbo našumo

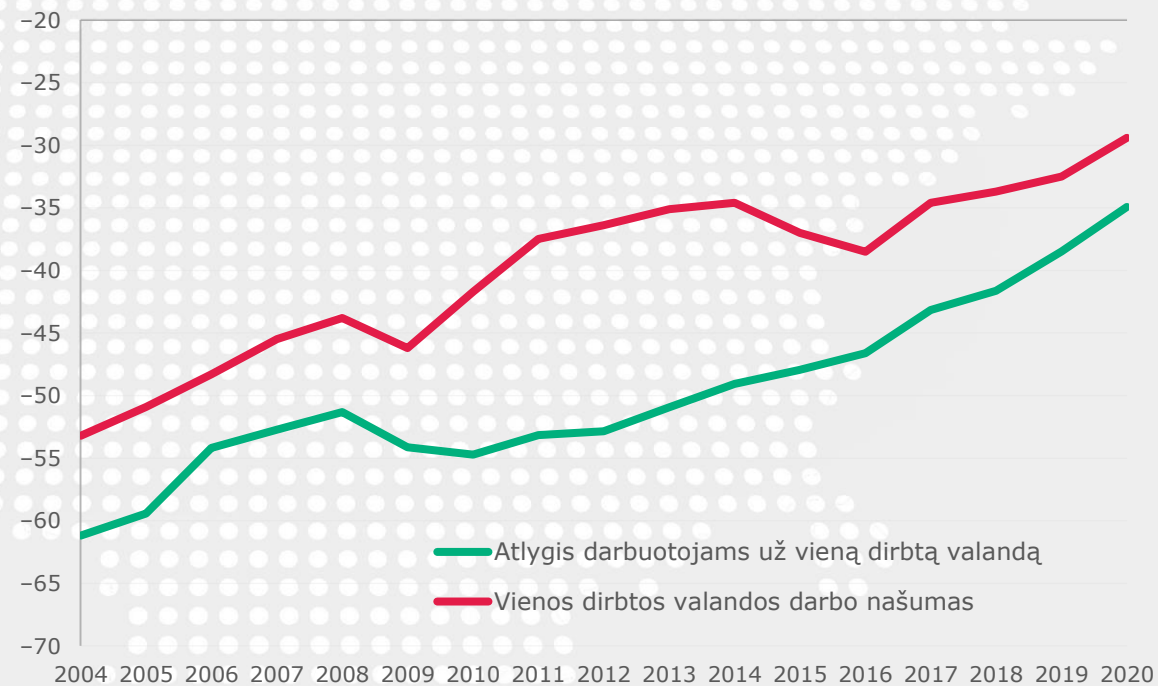
Darbuotojams tenkanti pridėtinės vertės dalis ES valstybėse

Šaltiniai: Eurostatas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Lietuvos atsilikimas nuo ES27 pagal kompensaciją dirbančiajam ir darbo našumą

Proc., atsilikimas nuo ES27 vidurkio pagal PGP

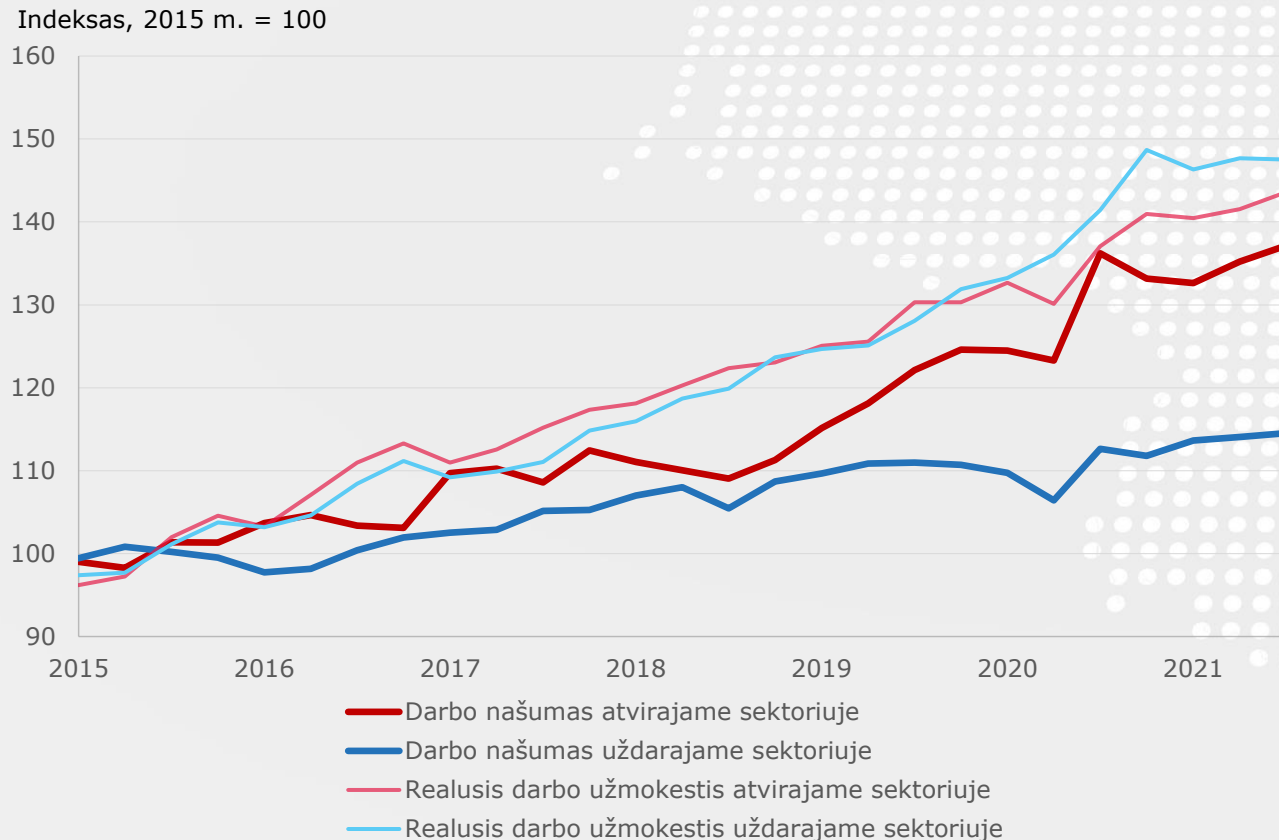

Šaltiniai: Eurostatas, Lietuvos statistikos departamentas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Atlyginimai sparčiau kyla uždara jame sektoriuje, o našumas – atvirajame sektoriuje

Darbo našumo ir realiojo darbo užmokesčio pokyčiai uždara jame ir atvirajame sektoriuose

Lietuvos darbo našumo raidą daugiausia lemia našumo augimas atvirajame sektoriuje

Palyginti su ikipandeminių metų vidurkiu, atvirajame sektoriuje darbo našumas auga sparčiau nei atlyginimai

Didėjanti Lietuvos eksporto rinkos dalis kol kas nerodo aiškių konkurencingumo užsienio rinkose praradimo ženklų

Lietuvos eksportas tebeauga sparčiau nei prekių paklausa pagrindinėse prekybos partnerėse

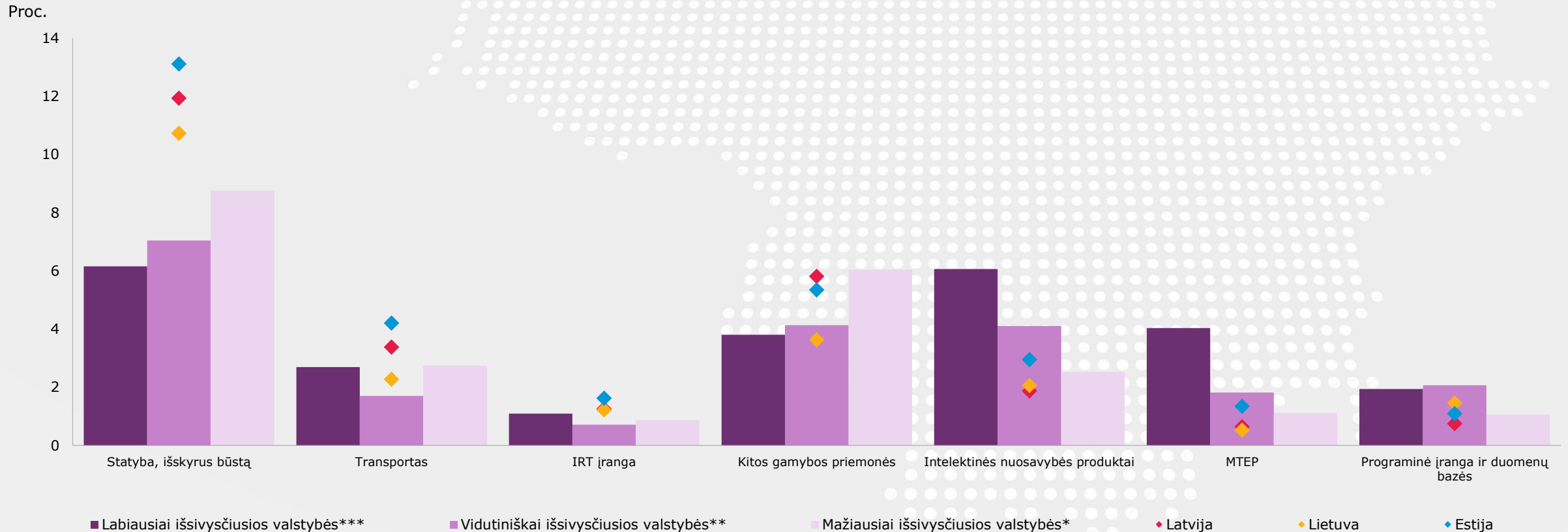
Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Pastabos: 1) atvirąjį sektorių sudaro žemės ūkis ir apdirbamoji gamyba;
2) Darbo našumo duomenys pakoreguoti pagal sezoniškumą.

Lietuvoje mažiau, nei panašaus lygio valstybėse investuodavome į gamybos priemones ir intelektualinius produktus

Investicijų rūšių ir Pridėtinės vertės santykiai ES valstybėse (2013-2017)

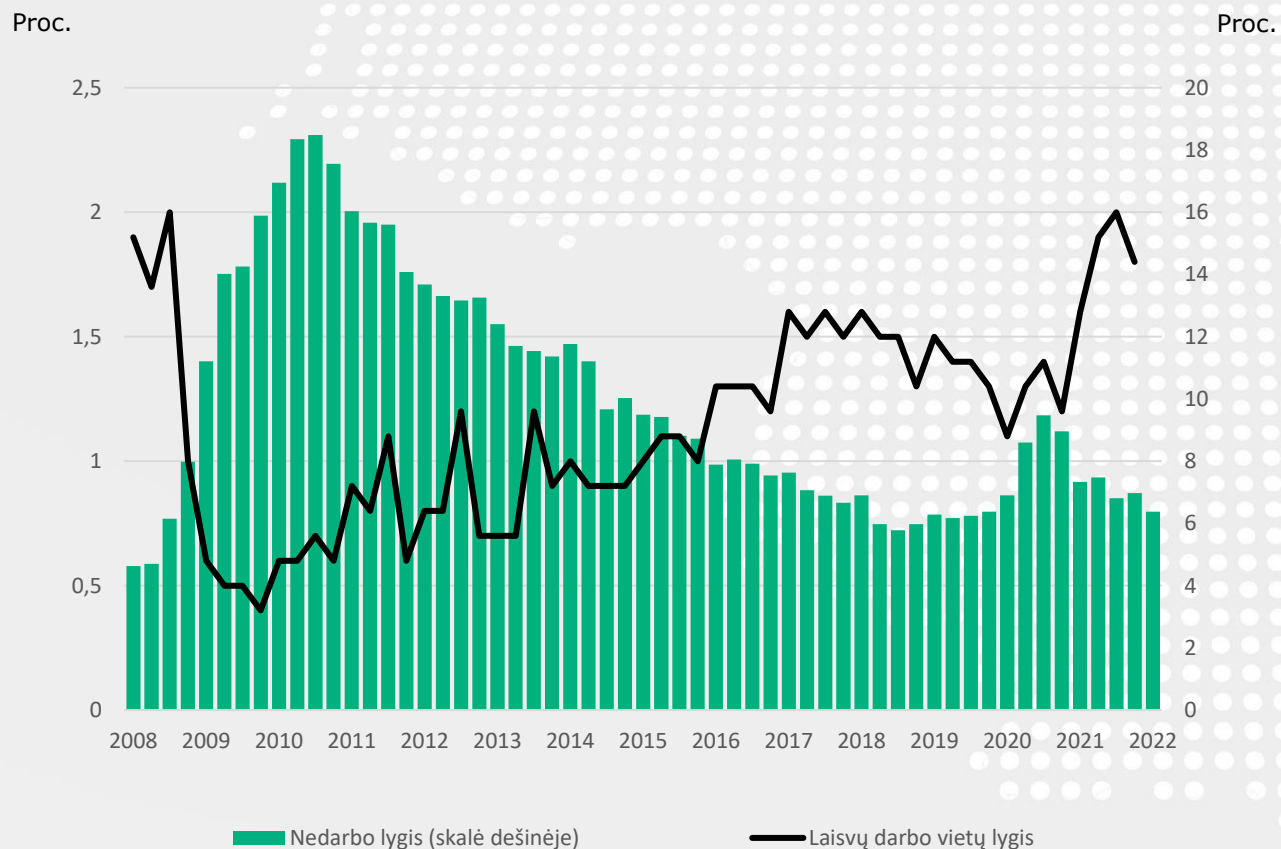
Šaltiniai: Eurostatas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Pastabos: * Bulgarija, Čekija, Graikija, Lenkija, Portugalija, Rumunija, Slovakija, Vengrija. ** Ispanija, Italija, Jungtinė Karalystė, Malta, Prancūzija, Slovėnija, Suomija. *** Austrija, Belgija, Danija, Liuksemburgas, Nyderlandai, Švedija, Vokietija.

Spartų atlyginimų augimą skatina įtempta darbo rinkos padėtis

Laisvų darbo vietų lygio ir nedarbo lygio dinamika

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Esminės žinutės

Infliacija

- Infliaciją Lietuvoje lemia daugiausiai išoriniai veiksniai, tačiau prisideda ir vidiniai
- Svarbiausi išoriniai veiksniai – brangstantys energijos išteklių, žaliavos ir maistas
- Svarbiausi vidiniai veiksniai – stipri vidaus paklausa ir augantys darbo kaštai
- Infliacija Lietuvoje spartesnė nei vidutiniškai ES, tai iš dalies paaiškina skirtingi atskirų išlaidų kategorijų svoriai, spartesnis pajamų augimas, ilgalaikė kainų konvergencija

Našumas

- Bendras našumo lygis Lietuvoje yra gana žemas lyginant su Europos šalimis
- Lietuvos našumas auga greičiau nei ES vidurkis ir jį veja, našumo atotrūkis yra mažesnis nei atlyginimų
- Produktyvumo augimas yra skirtingas tarp sektorių, sparčiau jis auga atvirajame sektoriuje
- Produktyvumo augimui svarbus veiksnys yra tinkamai nukreiptos investicijos

Darbo užmokesčio augimas

- Darbo užmokesčio augimą, tikėtina, labiausiai skatina įtempta padėtis darbo rinkoje
- MMA didinimas iš esmės yra pajamų nelygybės pristabdymo priemonė, kadangi mažiau uždirbantieji turi mažiau derybinės galios

Ačiū!